زوردۇن سابىر ئەسەرلىرى

ئىزدىنىش

2

قىران چاغلار

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

زوردۇن سابىر ئەسەرلىرى

ئىزدىنىش

قىران چاغلار

2

(رومان)

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

探索.2/祖尔东·萨比尔著. —乌鲁木齐:新疆人民出版社,2006.3 (2007.6 重印)
ISBN 978—7—228—09959—1

Ⅰ.探… Ⅱ.①祖… Ⅲ.长篇小说—中国—当代—维吾尔语（中国少数民族语言） Ⅳ.I247.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2006)第 028003 号

责任编辑：帕提古丽·米吉提
责任校对：赛娜瓦尔、扎米热
封面设计：买买提·努巴提
作者像提供：阿迪勒·司马义

探索（2）（维吾尔文）

祖尔东·萨比尔 著

新疆人民出版社出版
（乌鲁木齐市解放南路 348 号 邮编：830001）
新疆新华书店发行
新疆新华印刷厂印刷
880×1230 毫米 32 开本 24 印张 2 插页
2006 年 3 月第 2 版 2007 年 6 月第 2 次印刷
印数：2001—3000

ISBN 978—7—228—09959—1 定价(平装):43.00 元

مەسئۇل مۇھەررىرى : پاتىگۈل مىجىت
مەسئۇل كوررېكتورى : سەنەۋەر ، زەمىرە
مۇقاۋىسىنى لايىھىلىگۈچى : مەمەت نەۋبەت
ئاپتور رەسىمىنى تەمىنلىگۈچى : ئادىل ئىسمائىل

ئىزدىنىش (2)

— قىران چاغلار

ئاپتورى : زوردۇن سابىر

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى №348)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى : 880×1230 مىللىمېتىر ، 1/32
باسما تاۋىقى :24 قىستۇرما ۋارىقى :2
2006 ـ يىلى 3 ـ ئاي 2 ـ نەشرى
2007 ـ يىلى 6 ـ ئاي 2 ـ بېسىلىشى
تىراژى : 2001—3000
ISBN 978—7—228—09959—1
باھاسى (ئاددىي مۇقاۋىلىق) : 43.00 يۈەن

مۇندەرىجە

كىرىش 1
بىرىنچى باب مەنسىز يىللار.. 3
ئىككىنچى باب ئۇچرىشىش.. 85
ئۈچىنچى باب تىغمۇتىغ ئېلىشىش 233
تۆتىنچى باب قىساس 339
بەشىنچى باب دىدار ئىستەكلىرى 437
ئالتىنچى باب ئىزدىنىش 611
خاتىمە 761

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

كىرىش

ئەلانىڭ خاتىرىلىرى ئاخىرلاشتى، ئۇ ئەمدى خاتىرە يازمايدى-
غان بولۇپ قالدى. نېمىشقا؟ هازىر ئۇ هېچ نەرسىگە قىزىقمايدۇ،
ئۆتكەن كۈنلىرىنى ئەسلەشنىمۇ خالىمايدۇ. ئۇ ھەممىلا ئىشتىن
رازى ئادەمدەك خاتىرجەم. كەلگۈسىدىن يەنە نېمىلەرنى ئۈمىد
قىلىدىكىنىتاڭ، پات - پاتلا دوستلىرى بىلەن قىلغان سۆھبەتلىرىدە
كەلگۈسى توغرىسىدا سۆزلىشىپ قويىدۇ، لېكىن بۇرۇنقىدەك قىز-
غىن ئەمەس.

ئۇ كۆپىنچە خىيال سۈرىدۇ، يالغۇز يۈرىدۇ. ئۇن يىلدىن
بېرى خۇدىنى بىلمەي كىتاب ئوقۇپ، خاتىرە - ماقالە يېزىپ،
ئەمدى ئوتتۇز ياشقا كەلگىنىدە پروفېسسور بولۇشنىڭ ئورنىغا
گۇڭشې ئوتتۇرا مەكتىپىنىڭ هارۋىسىنى ھەيدەيدىغان، ھېچكىم
نەزەرگە ئىلمايدىغان ئەرزىمەس ئادەم بولۇپ قالغىنى هار كەلدىمۇ؟
ياكى سۆيۈملۈك ئايالى بىلەن ئوغلىدىن ئايرىلىش ئەقلىدىن ئاداش-
تۇردىمۇ؟ بۇنىسى كىشىلەرگە بەلگىسىز.

ئۇ ھويلىسىنى ئوت - چۆپ بېسىپ كەتكەن مەكتەپ قورۇسىدا
ئىككى ئىتنىڭ ھۆزۈرلىنىپ ئېغىنىشىنى ئېرىنچەكلىك بىلەن
كۆزەتتى. نېرىدا باغلاقتا تۇرۇپ ئۆزىگە هاۋشىۋاتقان قارا كۇچۇككە
قاراپ كۈلۈپ قويدى - دە، ئاتلىرىغا ئالدىرىماي خامۇت كىيگۈزۈپ
هارۋىسىنى قوشتى. ئۇنىڭ ئېزىلەڭگۈلۈكى ئۆزۈن يىللىق قويچىغا
ياكى ئەترەتنىڭ سۇچىسىغا ئوخشايتتى. ئۇ ئاتلىرىنى يېتىلەپ
چوڭ كوچىغا چىقتى - دە، هارۋىسىغا چىقتى.

ئۇ هارۋىسىغا ئولتۇرۇپ، ئاتلىرىنى قاترىتىپ غۇلجا شەھەر-

ـرىگە قاراپ ماڭدى . ھاۋا ئىسسىق ، يول توپىلىق ، لېكىن ئەلا ئۈچۈن بۇلار ئەھمىيەتسىز . ئۇ بۈگۈن دوستلىرى بىلەن ئۇچرىشىدۇ . لېكىن ، ئۇ شۇ يەردىمۇ گەپ قىلماي خىيال بىلەن ئولتۇرارمىكىن...

ئەلانىڭ خاتىرىلىرى ئاخىرلاشتى . ئەمدى ئەلا ۋە ئۇنىڭ دوستلىرى توغرىسىدا ئاپتورنىڭ ئۆزى قەلەم تەۋرىتىدۇ .

بىرىنچى باب مەنىسىز يىللار

1

— ئون يىلدىن كېيىن يەنە ئۆز شەھىرىمىزدە جەم بولدۇق.
قىممەتلىك دوستلىرىم، مەن تۆت ئېغىز كىرىش سۆز قىلىۋالاي.
بىز ئۇچۇرما بولغان قۇش بالىلىرىدەك، نە - نەلەرگە ئۇچۇپ
كېتىپ، ئۆز بېغىمىزغا ئون يىلدىن كېيىن قايتىپ كەلدۇق. ئون
يىل ئىچىدە چىرايلىرىمىز، مىجەز، ئورۇنلىرىمىز قانچىلىك ئۆز-
گەرگەن - ھە؟ ھاشىرغا قاراڭلار، چېچىنىڭ يېرىمى قاپتۇ، بۇ
بىر يوقىتىش، لېكىن يوقىتىش ھېسابىغا قولغا كەلتۈرگەن نەر-
سىلىرىمۇ بار. مەسىلەن، ھاشىر ناھىيىلىك پارتكومنىڭ مۇئاۋىن
شۇجىسى بولدى. بۇنداق ئورۇنغا ئېرىشىش ئۈچۈن، مەن ھەممە
چېچىمنى يوقىتىشقىمۇ رازى بولغان بولارىدىم. يەنە قاراڭلار،
ماۋۇ بىزنىڭ قۇرمىلىق گارموشكا چېلىشنى تاشلاپتۇ، بۇمۇ بىر
يوقىتىش، لېكىن بۇ يوقىتىش ھېسابىغا ناھىيىلىك مائارىپ ئىدا-
رىسىنىڭ باشلىقى بولۇۋالدى. تاشچۇ تېخى؟ ئىلمىي مۇدىر. بىز-
نىڭ نامەتمۇ قالتىس ئۆزگەردى. 1957 - يىلى بىرلا خورجۇن
بىلەن خوتەنگە كېتىۋىدى، مانا ئون يىلدىن كېيىنكى بۈگۈنكى
كۈندە خەنزۇ بازىرىنىڭ خوجايىنى، ئۆمۈر بويى يېسەكمۇ ئۆپرىماي-
دىغان باي. ئۇچۇقراق ئېيتقاندا، زامانىمىزنىڭ ۋېلىباي، مۇسابې-
يى! بىزنىڭ ئەلاچۇ؟ ئۈچتىن ئايرىلدى، ئۈچكە ئىگە بولدى، يەنى
خوتۇندىن، قوشۇندىن، غايىدىن ئايرىلدى، ھارۋىغا، قالپاققا،
شاھماتقا ئىگە بولدى. ئۇ ھازىر ئۇستا ھارۋىكەش، بىر ھارۋا بىلەن

پۈتۈن بىر مەكتەپنى كۆمۈر بىلەن تەمىنلەيدۇ؛ ئۇستا شاھماتچى، گۇڭشې ئوتتۇرا مەكتىپىنىڭ چېمپىيونى، يەنە تېخى ئۇستا مۇقامچى، زامانىمىزنىڭ روزى تەمبۇرى. ئەمدى، پرولېتارىيات ئىنقىلابىنىڭ بۆشۈكىگە بېرىپ، ئۆكتەبىر ئىنقىلابىنىڭ مېۋىلىرىدىن تەم ئېلىپ كەلگەن ئىككى دوستىمىز ماناپ بىلەن ناسىرنى ئالايلى. بۇلار سوۋېت ئىتتىپاقىدا قىزىللاشماي، سارغىيىپ قايتىپ كەلگەنلىكى ئۈچۈن بۈگۈن، قايتا رېمونت قىلىنىۋاتىدۇ. ئەمدى ئون يىل بۇرۇن بىزنى شەرققە ئۇزاتقان دوستلىرىمىزغا ئۆتەي!...

— توختا! — دېدى ھاشىر ئوڭ قولىنى كۆتۈرۈپ، — مېھمانلىرىم كۆڭۈللۈك ئولتۇرسۇن دېسەڭ، بۇ كۆڭۈلنى غەش قىلىدىغان تونۇشتۇرۇشلىرىڭ ئاخىرلاشسۇن. بىر سىنىپتا ئوقۇغان يىگىرمە ئۈچ دوست - بۇرادىرىڭنى ئەجىر قىلىپ بىر يەرگە توپلىغىنىڭغا رەھمەت. كۆڭۈلنى غەش قىلىدىغان گەپلەرنى قويايلى، ھاراق ئىچىشتىن بۇرۇن كېلىشىۋالايلى: بىرىنچىدىن، بۇ يەردە ئىككى خىل كۆزقاراش سۆزلەنمىسۇن؛ ئىككىنچىدىن، بىرنى كۆتۈرۈپ بىرنى چۈشۈرىدىغان، ئادەمنى ئاسانلا مەست قىلىدىغان سۆزلەر بولۇنمىسۇن. نەق گەپنى ئېيتساق، بۇرۇن ھەممىمىز باپباراۋەر ئىدۇق، ھازىرمۇ شۇ. ھەممىمىز بىكارچى، يالغۇز نامەتلا ئىش قىلىدۇ. قالغىنىمىزدا نە مەنسەپ، نە ئىش يوق. بىز ناخشا ئېيتايلى، كۈلەيلى. ئۆزىمىزنى 1967 - يىلى يازدا ئەمەس، 1957 - يىلى ئەخمەتجان قاسىمى نامىدىكى دارىلمۇئەللىمىننىڭ قوينىدا ھېس قىلايلى، قېنى ئەمىسە، ئوسمان ھارىقىڭنى باشلا!

غۇلجا ئاسمىنى يەنىلا قەدىمكىدەك سۈزۈك، باغلىرى سالقىن، پۇراقلىق، قۇشلىرى يەنىلا تىنىمسىز، شوخ، قورۇقلىرى چىتلانغان باغنىڭ شاخ - شاخلارغا پاتماي قالغان ئالمىلىرى ئاستىغا تېكمەتلەر سېلىنغان، داستىخان خىلمۇخىل مېۋىلەر، كاۋاپ، سەيلەر بىلەن تولغان. ئالدىغا پەرتۇق تارتىلغان زۇلخۇمار يازلىق

ئاشخانىدىن باغقىچە خىش ياتقۇزۇلغان يولدا تاكاسلاپ قاتناپ تۇردۇ. ئۆز تۇرمۇشىدىن قانائەت تاپقان ياش ئايالنىڭ پېشانىسى، بۇرۇن ئۇچلىرى تەر، چىرايى كۈندەك يورۇق، كۆزلىرى ئويناق، چاقچاق، كۈلكە، خۇشاللىق ئۇنىڭغا چەكسىز ئارام. ئۆز ئەمگىكى بىلەن قەدىرلىك ھەمراھىنىڭ كۆڭلىنى ئالالىغانلىقى ئۇچۇنمۇ ياكى مۇنۇ كۈلكىلەر ئۆزىنىڭمۇ ياشلىق ھېسلىرىنى قوزغىغانلىقى ئۇچۇنمۇ، ئىشقىلىپ ئۇ تولىمۇ خۇشال. ئۇ ھەر قېتىم داستىخانغا پەتنۇس كۆتۈرۈپ كەلگىنىدە قاقاقلاپ كۈلىدۇ ۋە: «قېنى، ئوخشىمىغان بولسىمۇ ئەمدى!...» دەپ قويىدۇ. ئوسمانچۇ؟ ئۇ ھېلىدىن - ھېلىغا كۆزىگە چۇشۇۋالىدىغان بۇدۇر چاچلىرىنى سىلكىپ قويۇپ، ئۆز ۋاقتىدا زۇلخۇمارنى ئوڭايلا تەسلىم قىلىۋالغان خۇمار كۆزلىرىنى ئوينىتىپ دوستلىرىغا گەپدانلىق بىلەن ھاراق سۇندۇ، قاقاقلاپ كۈلىدۇ:

— بول ئەلا، جېنىم ئاداش، كۆتۈرۈۋەت، ھازىر تەمبۇر چالىسەن، دۇتارنى ھاشىر چالىدۇ. سىلەرنىڭ ناخشاڭلارنى مەست بولۇشتىن بۇرۇن ئاڭلىۋالاي، بولمىسا ساڭا ناخشا ئاشمايدۇ جۇمۇ!

ئەلا كۈلۈپلا قويىدۇ، بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمايلا ھاشىرنىڭ يانپېشىغا جەينىكى بىلەن تايىنىۋېلىپ داستىخانغا مۇلايىملىق بىلەن قاراپلا ئولتۇرىدۇ. ھاشىر بولسا بالىسىنىڭ ئەركىلىكىنى ھار ئالمىغان ئانىدەك ئەلانىڭ جەينىكىدىن كېلىۋاتقان زەربىگە پىسەنت قىلماي خاتىرجەم چاقچاق قىلىپ ئولتۇرىدۇ:

— ھەي ئاۋاق، يانپېشىمدىن تۆشۈك ئاچاي دەمسەن، بوپتۇ يۆلەن، ئەركىلە، مەندىن باشقا كىمىڭ بار ئەركىلەيدىغان!

ئۇ يوغان قوللىرى بىلەن ئەلانىڭ چاچلىرىنى تاراپ قويىدى - دە، كۆپچىلىككە قاراپ كۈلۈپ تۇرۇپ:

— ئاغىنىلەر، مېنىڭ تەكلىپىم بار، ئۆيلەنگىنىڭلار ئاياللا-

رىڭلارنى ئەكېلىڭلار، تونۇشۇۋالايلى، — دېدى.

— سەن بويتاق، نېمەڭنى ئەكېلىسەن؟

— سېنىڭ تويۇڭدا ئەكېلەيلى. ھەي تۆگە، قاچان ئۆيلىنىسەن؟

— بىرىنچى شۇجى بولمىغۇچە ئۆيلەنمەيدۇ بۇ، خۇزىمىنچە ئىنقىلابچى - دە!

نامەت ھەممىدىن بۇرۇن مەست بولدى ۋە لاۋزىلاشتى.

— بۇنىڭغا ھېلىقى ئەلانۇرنى ئېلىپ بېرەيلى. تونۇگۇن كۆردۇم، بەرناۋۇلدەك ئايال، بولىدىكەن، ھا... ھا...!

ئوسمان ئۇنىڭغا چاقچاق قىلدى:

— يادىڭدىمۇ نامەت، ھېلىقى چاغدا بەرناۋۇلدىن پەشۋا يېگىنىڭ!

— ئۇتەيدىما! ھا... ھا... ھا...!

ئۇنىڭ ئورۇنسىز كۈلكىسى قاتتىق كۈلكە قوزغىدى.

— ئارىمىزدا بويتاقتىن ئۈچى بار ئىكەن، — دېدى قۇرماش، — ئاياللىرىمىزنى ئەكەلسەك بۇلارغا بېسىم بولىدۇ - دە، ئۆيلىنىدۇ. ئەكەلسەك ئەكېلەيلى.

— ھاشىرغا بېسىم بولىدۇ، ئەلاغا ئازاب بولىدۇ، لېكىن بىزنىڭ نامەتكە بازار بولىدۇ - دە!

يەنە كۈلكە كۆتۈرۈلدى.

— ئاداش نامەت، ھېلىقى ئايالىڭ بارمۇ، قويۇۋەتتىڭمۇ؟

— قويۇۋەتمەي، بىز دېگەن خوتۇن دېگەننى قويۇۋەتكىلى ئالمىز.

— قانچىنى قويۇۋەتتىڭ؟

— ئارانلا بەش!

ھاشىر ئۇنىڭغا ئالىيىپ قارىدى:

— مۇھەببەتتىنچۇ؟

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

— مۇھەببەت ، — نامەت تەرىنى تۇردى ، — مۇھەببەت ياذ-چۇقتا !

— ئۇنداقتا ، مۆرتى كەلسە بىزنىمۇ ساتىدىكەنسەن - دە ؟

— تۆگىنىڭ بازىرى كاسات ، ماشىنا چىقتى ئەمەسمۇ ؟

كۆپچىلىك يەنە كۈلۈشتى .

قۇياش ئۇلار بىلەن خوشلاشتى . ئۇنىڭ ئاخىرقى نۇرلىرى تۆپە شاخلاردىكى قىزىل ئالمىلارنىڭ مەڭزىدە ئوينايپ ، باغقا يېڭىچە زىننەت بەردى . غۇلجا باغلىرى كەچكى شەرق شامىلى بىلەن پىچىرلىشىشقا باشلىغاندا ، يالغۇز تەمبۇرنىڭ يۈرەكنى تىترىتىدىغان مۇڭلۇق ئاۋازى خۇددى ھەممىنى ئۇيقۇغا ئۇندەۋاتقاندەك جىمجىتلىق چىللاپ باغنى كېزىپ قىلدى . «مۇشاۋرەك» مۇقامىنىڭ تەمبۇر بىلەن باشلىنىشى خۇددى كۆچلۈك ئىچىملىكتەك ئولتۇرۇشقىلەرنىڭ باشلىرىنى ساڭگىلىتىپ ، كۆڭۈللىرىنى ئەزدى .

ئەلانىڭ رەخمەك باغلىغان قارامتۇل بارماقلىرى باياتىن ئالمىغا ئېسىقلىق تۇرغان مۇنۇ تۆت سىم تارلىق تىلسىزنى شۇنچىلىك شېرىن تىلغا كىرگۈزدىكى ، كىگىز ئۈستىدە ئوڭغۇل - دوڭغۇل ئولتۇرۇشقان يىگىرمە نەچچە يىگىت خۇددى ئۇخلاپ قالغاندەك ئۈن - تىنسىز جىمىشىپلا قالماي ، قازان بېشىدىكى ئاياللار ، شوخ بالىلارمۇ تۇرغان يېرىدە قېتىپ قېلىشتى .

ئەلا مۇقام باشلىدى :

مۇزەھھەب ئەيلىگەن پەيكانلىرىڭ
جىسمىم ئارا ھەريان ،
دىمە باش چەكتى كىم ، چەكتى زەبانە
شوئلەئى ھىجران .
قاچان پەيكان كۆرۈنمەس ھېچبىر ئوتىنىڭ
شوئلەسى بولسا ،

ئانى تارتىپ چىقارماق زەخىم ئىچىدىن
بارمىدۇر ئىمكان ؟
....
....

ئۇنىڭ ئاۋازىغا مۇڭ ۋە قايغۇ سىڭگەچكە يۈرەكلەرنى تىترىتەتتى . ئۇنىڭ قوشاق ـ شېئىرىمۇ ئۆزگىچە ، ئولتۇرغانلار ئاڭلاپ باقمىغان تەسىرلىك ئىدى . مۇقام قەدەممۇقەدەم ئەۋجىگە چىقىشقا باشلىغاندا ھاشىر ئوسمانغا رومكىنى قويۇپ پىيالىنى ئۇزاتتى . ئوسمان پىيالىنى تولدۇرۇپ يېرىمىنى ئۆزى ئىچىپ ، قالغان يېرىمىنى ئۇن ـ تىنسىز ھاشىرغا ئۇزاتتى . ئوسمانغا كەينى ـ كەينىدىن قوللار سۇنۇلدى . ھاراق تەشنالىقىنى ئاشۇرۇۋاتقان ئاجايىپ مۇقام ، ئولتۇرغانلارنىڭ بىرلىرىنى ئۇھ دېگۈزسە ، بىرلىرىنى بۇقۇلدىتىپ يىغلاتتى ، يەنە بىرلىرىنى دوست تارتقۇزدى . ئۇلار داستىخاننى قايرىپ قويۇپ قىستىلىشىپ ئەلاغا يېقىنلاشتى ۋە بىر ـ بىرىنى نوقۇشۇپ ، مۇقامنىڭ ھەربىر گېپىنى چۈشىنىۋېلىش ئۈچۈن زېھىن قويۇشتى .
مۇقام ئاخىرى :

نەۋائى ئۆزنى خۇش تۇتكىم كىشىگە دەيىر
ئىشى باردۇر ،
ئەگەر مۇشكۇل تۇتار ـ مۇشكۇل ۋە گەر
ئاسان تۇتار ئاسان .

... داستان نەغمىسى «ئايادەردىم يى... بى... بى... ۋاي دەردىمەي... » دېگەن مۇڭ بەرگۈچى ، ھېسسىيات قوزغىغۇچى ئىبارىلەر بىلەن چۈشكەندە ، ئولتۇرغانلار بىر ئىغىزدىن : «ئۆلمە ئەلا ! »

دەپ ۋارقىراشتى . «مۇشاۋىرەك» داستانلىرى باشلىنىۋىدى ، بايا-تىن دۇتارنىڭ بېشىنى تىزىغا قويۇپ ھاياجان بىلەن ئولتۇرغان ھاشىر دۇتارى بىلەن يانداشتى . ئەلانىڭ زىل ، جاراڭلىق ئاۋازىغا ھاشىرنىڭ بوم ، قوپال ئاۋازى ماسلاشمىدى . ئوسمان ھەممىنى جەينەكلەپ ئەلانىڭ قولتۇقىغا كىردى ، ساقىيلىقنى بولسا نامەتكە ئۆتكۈزۈپ بەردى .

غەمدىن قۇتۇلمىغان مېھنەتلىك باشىم ،
كۆندە يۈز مىڭ ھىجرانە بولدى نەيلەيىن .
ۋاپاسى يوق شۇم پەلەكنىڭ گەردىشى ،
تۈگىمەس سەۋداغا سالدى نەيلەيىن ...

بۇ يۈرەكلەرنى تىترەتكۈچى قوشاقلار ئېيتىلغاندا ، ئۆيدىكى-لەرنىڭ ھەممىسىلا : «ئۇھ» تارتتى ، خۇددى ئەلا ئۇلارنىڭ يۈرەك سۆزىنى ئىزھار قىلىۋاتقاندەك ، ئۇلار ئۇچۇن ئەجدادلاردىن نەقىل كەلتۈرۈپ بۈگۈنكى يۈرەك جاراھەتلىرىنى ئەسلەۋاتقاندەك بىلىندى ، لېكىن يالغۇز نامەتلا غەمدىن خالىي ئىدى .
- نامەت بىر قولىغا بوتۇلكا ، بىر قولىغا رومكا ئېلىپ ئېگىز - پەس دەسسەپ ئۇسسۇل ئويناشقا باشلىدى . ئۇ قورماشنىڭ ئالدىغا كېلىپ تىزلىنىپ ئولتۇرۇپ قاشلىرىنى ئوينىتىشقا باشلى-ۋىدى ، تاش ئۇنىڭ پۇتىغا تېپىپ :
— پەيزى ئوغرىسى بولدى قىل ! — دەپ قويدى .
ئەلا بىرىنچى داستاننىڭ مەرغۇلىنى شۇنچىلىك يېقىملىق چال-دىكى ، باغنىڭ كوچا تېمى ئادەملەر بىلەن تولدى . باغقا ناتونۇش مەستلەر ، قولۇم - قوشنىلارمۇ سالام بىلەن كىرىپ كېلىشتى .
ئىككىنچى ناخشا — نەۋائى شېئىرىغا تەقلىد قىلىنغان شېئىر بىلەن باشلانغاندا ، ئەلاغا ئەگىشىدىغان ھېچكىم قالمىدى . چۈنكى ،

بۇ شېئىرنى ھېچكىم ئاڭلىمىغان، شېئىرنىڭ سۆزلىرى تولىمۇ مەنىلىك، تەسىرلىك ئىدى.

كۆرگىلى ھۆسنۈڭنى زارۇ مۇپتىلا بولدۇم ساڭا،
نە بالالىق كۈن ئىدىكىم ئاشنا بولدۇم ساڭا.
نەكى كۈندۈز، نەكى تۈن ئۇيقۇ كەلمەس كۆزۈمە،
ھېچ داۋاسىز دەرد ئىلە تەشنا بولدۇم ساڭا.

تۈندە يانغان چوغ كەبى غىل - پال كۆيۈندۈڭ نە ئېتەي،
يەر يۈزىدە جۈپتى يوق بىر تال بىلىندىڭ نە ئېتەي.
بىر كۆرۈندۈڭ بىر ئۆمۈرچە تارتقۇدەك دەرد سالدىڭا،
ئاشۇ دەردتە مۇكچىيىپ خۇددى يا بولدۇم ساڭا.

مۇقام ئاخىرلاشقاندىن كېيىن دوستلىرى ئۇنى سوئاللار بىلەن كۆمۈۋەتتى:

— ھەي ئاۋاق، نەلەردە يۈرۈپ شۇنچە ئۇستا بولۇپ كەتتىڭ؟
— بايىقى ئېيتقانلىرىڭ كىمنىڭ شېئىرلىرى؟
— ئالىم بولۇشنى چۈرۈپ، ئەمدى سازەندە بولاي دەپسەن - دە؟
— ئاداش، قوللىرىڭ نېمانچە قاداق؟
— ھەي، بىرىپ - بىرىپ ھارۋىكەش بولۇپ قالدىڭما؟

لېكىن، ئەلا كۈلۈپلا قويىدى. ئۇ ئۈن - تىنسىز ھاراق ئىچەتتى، كىر لۆڭگىسى بىلەن يۈز - بويۇنلىرىنى ئېرتاتتى. ھاشىرلا ئۇنىڭغا پۈتۈن دىققىتى بىلەن زەن قويۇپ، جىمجىت خىيال بىلەن ئولتۇراتتى. گەرچە دوستى ئۇنىڭغا ھال ئېيتمىغان بولسىمۇ، ھاشىر ئەلانىڭ ھەممە ئەھۋالىنى بىلەتتى. ھاشىر 1966 - يىلىنىڭ بېشىدا مۇشۇ ناھىيىگە مۇئاۋىن شۇجى بولۇپ

كېلىپلا، ناھىيىنىڭ بىر ئوتتۇرا مەكتىپىدىن ئارانلا ئورۇن تەگكەن دوستىنى ئىزدەپ تاپتى. ئۇلار بىر كېچە مۇڭداشتى. شۇ چاغدىمۇ ئەلا ئۇنىڭغا ھال ئېيتمىدى. ئۆزىنىڭ «تۆتنى ئېنىقلاش» تا ئارتىپ چىقىرىلغانلىقى، ئوقۇتقۇچىلىق لاياقىتى ئېلىپ تاشلانغان، رۇخسەتسىز ھېچنەگە بارالمايدىغانلىقى توغرىسىدا بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمىدى، پەقەت تىرىشىپ رۇسچە ئۆگىنىۋاتقانلىقى، يازغان ئىلمىي ماقالىلىرى، توپلىغان كىتابلىرى، دۆۋە-دۆۋە كارتا، خاتىرىلىرى، كۈندىلىك ۋە ئۇزۇن يىللىق پىلانلىرى توغرىسىدا قىزغىن ۋە روھلىنىپ سۆزلەپ بەردى. ئاز كۈندىن كېيىنلا ناھىيىلىك پارتكومدا ئۈستقۇرۇلما ساھەسىدىكى سىنىپىي كۈرەش مۇزاكىرە قىلىنغاندا، ئەلانىڭ مەسىلىلىرى، يەنى ساۋۇتوف بىلەن بولغان ئالاقىسى، ئەكسىيەتچى ماقالىلىرى تىلغا ئېلىندى. ھاشىر دوستىنى ئاقلاپ ناھىيىلىك پارتكومنىڭ باش شۇجىسى ۋە تەشۋىقات بۆلۈمىنىڭ باشلىقى رەقىپ بىلەن قاتتىق تىركەشتى، لېكىن كۈچ ئېلىشالمىدى. شۇنىڭ بىلەن ئەلا ناھىيە بويىچە «كىچىك دىڭتو» دېگەن نامغا ئىگە بولۇپ كۈرەش ۋە پىپەن قىلىندى. ھاشىرنىڭ يۈرىكىنى زېدە قىلغان بۇ ئىشلارنىڭ ئاخىرى تۈگىمەيلا مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى باشلىنىپ، ئەلا بىرىنچى قېتىم سازايى ۋە كۈرەش قىلىندى، پۈتۈن كىتاب، قوليازمىلىرى كۆرگەزمە قىلىنىپ كېيىن كۆيدۈرۈلدى، ئاز كۈندىن كېيىن ھاشىرمۇ تارتىپ چىقىرىلدى... مانا ھازىر ئۇلارنى تارتىپ چىققانلار ھوقۇق كويىدا بىر-بىرى بىلەن ئۇرۇشماقتا. ھاشىر بىلەن ئەلا ئۇلارنىڭ سوقۇشۇشلىرىدىن پايدىلىنىپ بۈگۈن دوستلىرى بىلەن ئۇچرىشىپ تۇرۇپتۇ.

ھاشىر ئەلانىڭ قولىنى ئالىقىنىغا ئالدى. ئۇلار بىر-بىرىنىڭ كۆزىگە قاراشتى. بۇ كۆزلەرگە تىل بىلەن ئىپادە قىلغىلى بولمايدىغان دەرد-ئەلەم، يەنە شۇنداقلا ناھايىتى چوڭقۇر قاتلاملىرىغا ئۈمىد شولىسى يوشۇرۇنغانىدى.

— ئۆتۈپ كېتىمدۇ! — دېدى ھاشىر قاتتىق ئۇھ تارتىپ.

— ئۆمۈرمۇ؟ — ئەلا ئاچچىق كۈلۈمسىرىدى. ھاشىر ئۇنىڭغا يەنە سىنچىلاپ قارىدى: دوستىنىڭ كۆز قۇيرۇقلىرىنى ئۇششاق قورۇقلار قاپلىغان، ئىككى قوۋۇزى ئولتۇرۇشقان، ئۈمىدلىك كۆزلىرى شۇنچە غەمكىن، مىسكىن...

— بۈگۈن مېنىڭكىگە چىقىپ كېتەيلى، — دېدى ھاشىر، — پىيادە چىقىپ كېتىمىز.

— قارىسۇغدىكى سارايدا ئىككى ئېتىم بىلەن ھارۋام بار، — دېدى ئەلا، — ئۇلار ماڭا قاراشلىق.

— ئۇنداق بولسا، بۈگۈن شۇ سارايدا ياتايلى.

— كېچىلەپ خاڭغا بارىمەن. ئەتە چۈشكىچە كۆمۈر بېسىپ يېنىپ چىقمىسام ماڭا كۈن يوق.

— ئۇنداق بولسا، خاڭغا بىللە چىقايلى.

ئوسماننىڭ مېھمانلىرى ئەمدى بىر توپ مەستلەرگە ئۆزگەردى. مەستلەر نېمىلەرنى دېمەيدۇ، نېمىلەرنى قىلمايدۇ؟ ئۇلارنىڭ بىرلىرى گەپ تالاشماقتا، بىرلىرى پىچىرلىشىپ، بويۇنلىرىدىن گىرەلىشىپ مۇڭداشماقتا، يەنە بىرلىرى، ئالمىلارنىڭ ئاستىدا ياتماقتا، يەنە بىرلىرى، مەسىلەن، نامەتكە ئوخشاشلار قازان بېشى بىلەن سورۇن ئارىسىدا دەلدەڭلەپ، بىردەم ئاياللارغا، بىردەم دوستلىرىغا ئاغزىغا كەلگىنىنى جۆيلۈپ يۈرۈشمەكتە.

پەقەت يالغۇز ئەلا بىلەن ھاشىرلا خۇدىنى يوقاتمىغان. ئۇلار ئىشتىھا بىلەن نېرىن يېدى ۋە ئوسمان بىلەن زۇلخۇماردىن ئۆزرىخاھلىق سوراپ كوچىغا چىقىشتى.

ئاسمان يۇلتۇزلار ۋە تولۇن ئاي بىلەن گۈزەل، كوچىلار ئۇيقۇدا. غۇلجىنىڭ ياز ئاخشىمى تولىمۇ سالقىن ۋە لەرزان شاماللىق. ئېگىز ئاق تېرەكلەر ئاستا شۇۋىرلىشىدۇ. ئېرىق سۇلىرى ئېھتىيات بىلەن پىچىرلىشىدۇ. باغ، ھويلىلاردىن گۈپۈلدەپ گۈل

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com